

УДК 336.717.061

DOI: <https://doi.org/10.32782/2413-9971/2019-28-44>

Погореленко Н. П.

*кандидат економічних наук,
доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування
Харківського навчально-наукового інституту
Університету банківської справи*

Недождій В. В.

*студент
Харківського навчально-наукового інституту
Університету банківської справи*

Pogorelenko Nataliia

*Candidate of Economic Sciences,
Associate Professor at the Department of Finance, Banking and Insurance,
Kharkiv Educational-Scientific Institute of the Banking University*

Nedozhdii Valerii

*Student
Kharkiv Educational-Scientific Institute of the Banking University*

АНАЛІЗ ТА ОСОБЛИВОСТІ РЕГУЛЮВАННЯ КРЕДИТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ БАНКІВ У СУЧАСНИХ УМОВАХ

Анотація. У статті розглянуто основні елементи системи управління кредитною діяльністю банків. Кредитна діяльність розглядається як невід'ємний складник сучасної економічної системи, що потребує постійного моніторингу. Визначено актуальний стан банківського кредитування. Проаналізовано динаміку рівня непрацюючих кредитів та рівень їх покриття резервами. Досліджено підходи НБУ до підвищення аналітичного складника системи управління кредитною діяльністю банків шляхом запровадження заходів з управління проблемними кредитами банку та амортизації забезпечення. Проведено аналіз нормативно-правових актів, запроваджених НБУ для підвищення якості оцінки ризиків споживчого кредитування та мінімізації частки неповернених кредитних ресурсів. Обґрунтовано напрями вдосконалення системи управління кредитною діяльністю банківських установ у сучасних умовах.

Ключові слова: банківська система України, кредитний портфель, кредитна діяльність, кредитна політика, управління кредитною діяльністю, проблемні кредити, кредитний ризик.

Вступ та постановка проблеми. Однією з важливих проблем сучасного етапу розвитку української економіки є необхідність забезпечення ефективного управління діяльністю банківських установ та раціонального використання їхніх фінансових ресурсів. Перебуваючи

у центрі сучасних грошових відносин та обслуговуючи інтереси господарських суб'єктів, кредитні відносини опосередковують зв'язки між державою, банком, товаровиробниками і населенням, тому основним завданням даного дослідження є аналіз та оцінка впливу кредитної

діяльності банків на економічний розвиток країни. Це і зумовлює актуальність та доцільність проведення дослідження з вибраної теми.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження стану та тенденцій кредитування відображено в низці публікацій таких зарубіжних учених, як Ф. Мишкін [13], П. Роуз [14], Дж. Сінкі [15], Г. Шиназі [16] та ін. Вагомий внесок у теорію і практику аналізу кредитних операцій банків зробили вітчизняні науковці та практики. Зокрема, питання розроблення та реалізації кредитної політики банку викладено в наукових працях О. Дзюблук [17], О. Вовчак [18], Р. Слав'юк [19]. Різноманітні підходи до управління кредитним портфелем банківських установ відображено у працях С. Науменкової [20], Л. Примостки [21], Т. Смолженко [22] та ін. Проте мінливе економічне середовище, яке чинить неабиякий вплив на кредитну активність банків, викликає необхідність постійного дослідження цього питання та пояснює науковий інтерес до розв'язання проблем, що виникають у процесі управління кредитними операціями.

Метою даної роботи є дослідження ефективності кредитних операцій банків із метою виявлення закономірностей та тенденцій їх розвитку для забезпечення ефективної кредитної діяльності банків у сучасних умовах.

Результати дослідження.

Кредит і кредитні відносини є невід'ємним складником економічної системи країни. Кредитна активність банківських установ впливає як на фінансову стабільність банківської системи, так і на макроекономічну стабільність у країні загалом.

Для моніторингу кредитної діяльності банків доцільним є проведення аналізу, що включає такі напрями:

- оцінку додержання банком основних принципів кредитування, у тому числі перевірку кредитоспроможності позачальника та наявності забезпечення кредитів;
- аналіз якості кредитного портфеля й достатності резервів на покриття можливих утрат;
- аналіз нормативів кредитного ризику;
- аналіз видачі та погашення кредитів [3].

Цей аналіз дає змогу отримати цілісну (загальну) оцінку стану кредитування, що допоможе вибрати най-

більш удалу стратегію щодо подальших умов надання кредитів та вдосконалення кредитного ринку.

За останніми звітами НБУ, кредитування населення поступово зростає. Особливо збільшується величина кредитів, виданих на поточні потреби. Натомість динаміка кредитів корпоративного сектору є досить низькою. Це вказує на досить жорсткі умови надання кредитів, що, своєю чергою, впливає на величину обсягів виробництва та темп розвитку економіки. Тем не менше роздрібне кредитування сьогодні для банків є одним із головних джерел отримання прибутку. Підтвердженням цього є доволі високі темпи зростання. Протягом останніх трьох років кредитний портфель бізнесу майже не зазнавав змін, проте темпи приросту кредитування є високими, про що свідчить зростання обсягу гривневого та валютного портфелів кредитів (табл. 1).

Дані табл. 1 свідчать, що відбувається збільшення обсягів кредитів у національній валюті. За даними НБУ, це зростання спричинене переважно зростанням споживчого кредитування внаслідок поліпшення умов видачі кредитів та підвищення купівельної спроможності населення.

Динаміку чистих активів за групами банків наведено в табл. 2.

Динаміка чистих активів не зазнала значних змін. У I кварталі 2019 р. чисті активи дещо зменшилися – на 1,4%, до 1,34 трлн. грн. Даний спад пояснюється сезонним скороченням корпоративних кредитів.

Кредитування населення в Україні зростає на 8–13% р/р у гривні з IV кварталу 2017 р. В останнє темпи приросту гривневих позик були вищими у 2007 р. (понад 80%). З початку 2017 р. середній розмір кредиту збільшився більше ніж на 60%, а кількість виданих кредитів на балансі банків – на 18%, тобто кількість позичальників постійно зростає.

Як було вказано вище, основну величину кредитів становлять кредити на поточні потреби. Їхня частка досягає 70%. Подібна структура властива не тільки Україні. У країнах з аналогічним рівнем розвитку фінансового сектору незабезпечені споживчі кредити на короткий період і з високими ефективними ставками часто переважають. Привабливість цього напрямку кредитування для банків

Таблиця 1

Валові кредити суб'єктам господарювання та фізичним особам, 2016=100%

Період	У національній валюті, платоспроможні	В іноземній валюті, платоспроможні (екв. дол. США)	У національній валюті, загальна кількість наданих кредитів	В іноземній валюті, загальна кількість наданих кредитів (екв. дол. США)
31.12.2016	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
30.06.2017	104,6%	97,3%	102,5%	95,4%
31.12.2017	117,1%	95,8%	113,1%	90,7%
30.06.2018	120,7%	101,7%	116,1%	96,5%
31.12.2018	127,6%	106,9%	121,4%	97,5%
30.06.2019	130,5%	104,1%	120,4%	94,2%

Джерело: складено на основі даних НБУ [5]

Таблиця 2

Чисті активи за групами банків

Період	Чисті активи, %			
	Державні	Іноземні	Приватні	Приватбанк
31.12.2015	28,1%	35,1%	15,6%	21,1%
31.12.2016	33,8%	34,9%	13,8%	17,6%
31.12.2017	35,5%	31,1%	14,0%	19,4%
31.12.2018	34,0%	30,4%	14,8%	20,7%
31.06.2019	33,4%	30,9%	15,0%	20,7%

Джерело: складено на основі даних НБУ [5]

зумовлена значно вищою дохідністю порівняно з корпоративними кредитами.

Крім того, вимоги регулятора до оцінки кредитного ризику є менш жорсткими. Дані переваги і викликали значний інтерес банків та були поштовхом для стрімкого розвитку споживчого кредитування.

Одним із головних критеріїв, який банки постійно відстежують для оцінювання якості кредитів, є частка неповернених кредитів. Термін майже половини споживчих кредитів становить до одного року, тому у банків, зосереджених у споживчому сегменті банківського ринку України, немає суттєвих розривів у строкості активів та пасивів. Валютного ризику також немає. З огляду на це, конкуренція серед банків у споживчому кредитуванні зростає, і це призводить до зниження вимог до позичальників.

Завдяки швидкому зростанню темпів споживчого кредитування частка споживчих кредитів зросла на 1,0 в.п., до 69,9 в.п. Чиста вартість банківських кредитів фізичним особам становить лише 3,5% від ВВП, тому пов'язані із цим ризики у цілому незначні (рис. 1).

Зростання темпів споживчого кредитування зумовлює необхідність проведення виваженої політики щодо оцінки кредитного ризику, оскільки недооцінка банками кредитного ризику та зниження стандартів кредитування можуть спричинити накопичення ризиків, що підвищуватиме вразливість банківського сектору. Тому НБУ на постійній основі здійснює моніторинг розвитку як споживчого, так і корпоративного кредитування, що стимулює належне оцінювання відповідних ризиків, установлюючи регуляторні вимоги та змінюючи оцінки параметрів розрахунку пруденційних резервів.

Даний моніторинг також проводиться НБУ для контролю та мінімізації рівня непрацюючих кредитів.

Згідно з останніми статистичними даними [4], частка непрацюючих кредитів за перший квартал 2019 р. скорочується на 1,1 в.п., до 51,7%, завдяки зростанню роздрібних кредитів та проведенню значної фінансової реструктуризації «Укресімбанком» (табл. 3).

Як свідчать дані табл. 3, протягом 2018 р. частка непрацюючих кредитів повільно скорочувалася (близько 0,2 в.п. щомісяця). Рівень NPL (nonperforming loans, непрацюючих кредитів), що був уведений Постановою НБУ «Про затвердження Положення про визначення банками України розміру кредитного ризику за активними банківськими операціями» від 30.06.2016 № 351 (зі змінами та доповненнями) з метою моніторингу рівня сумнівних та безнадійних до повернення кредитів, поступово зменшується, однак досить низькими темпами. Основним чинником даного скорочення виступає видача нових кредитів фізичним особам. У сегменті корпоративного кредитування рівень NPL майже не змінився, тому робота банків із реструктуризації та списання неякісних кредитів у даному сегменті є неефективною. Відновлення якості непрацюючих кредитів, виданих недобросовісним позичальникам, за оцінками НБУ, є малоймовірним.

Із початку 2019 р. почало діяти правило, що стосується оцінювання кредитного ризику та зобов'язує банки амортизувати забезпечення, яке вони не мають можливості стягувати протягом значного періоду [4]. Це спонукає фінансові установи збільшити рівень покриття непрацюючих кредитів пруденційними резервами та резервами за МСФЗ 9, що може викликати зменшення вільних кредитних ресурсів банків.

За оцінками НБУ, у поточному році кредитний ризик може дещо зрости, що зумовлено початком дії правила про амортизацію застави за непрацюючими кредитами. Застава необхідна для того, щоб знизити втрати банку від дефолту боржника. Проте на практиці фінансові установи неспроможні стягнути заставу упродовж кількох років, тому не можуть покладатися на неї повною мірою для

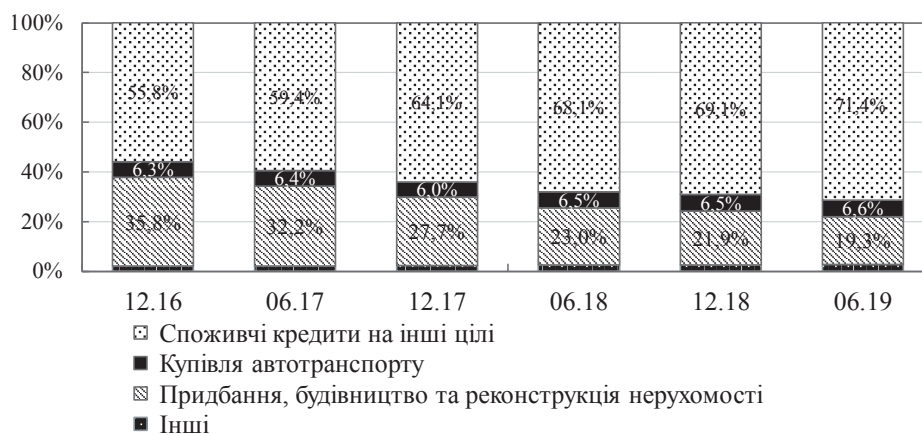

Рис. 1. Структура валових кредитів домашнім господарствам за цільовим призначенням

Джерело: складено на основі даних НБУ [4; 5]

Таблиця 3

Частка непрацюючих кредитів у портфелях банків

Період	Кредити, надані суб'єктам господарювання	Кредити, надані фізичним особам	Усі кредити включно з міжбанківськими
31.01.2017	55,7%	62,7%	56,2%
30.06.2017	58,5%	57,9%	57,7%
31.12.2017	56,0%	53,5%	54,5%
30.06.2018	57,8%	51,3%	55,7%
31.12.2018	55,8%	45,8%	52,8%
30.06.2019	54,8%	40,7%	50,8%

Джерело: складено на основі даних НБУ [4; 5]

компенсації збитків від неповернення кредитів. Із часом роль застави як компенсатора знижується, тому регулятори багатьох країн установлюють вимоги до банків поступово амортизувати заставу, враховувати її з дисконтом, якщо не вдається її стягнути в розумний строк.

НБУ визначає, що банки можуть повністю враховувати заставу під час розрахунку пруденційних резервів лише протягом двох років після дефолту позичальника. На третій рік слід застосовувати дисконт 30%, на четвертий – 50%. Від початку п'ятого року після дефолту застava не враховується для обчислення резервів. Утім, банки повинні й надалі докладати всіх зусиль, щоб її стягнути. Ця норма введена в дію з 1 лютого 2019 р.

Очікуваний додатковий кредитний ризик після введення в дію даної норми є незначним. Він не загрожує виконанню нормативу Н2 більшістю банків, адже вони мають достатній запас капіталу. Висока операційна прибутковість дає змогу фінустановам покрити втрати від амортизації застави протягом 2019 р.

Прибутковість банківських установ також відображається у зростанні якості кредитного портфеля, яка поліпшується в усіх групах банків (табл. 4).

Частка непрацюючих кредитів поступово зменшується в усіх групах банків. Основною причиною є статистичний ефект від зростання кредитного портфеля.

Динаміка якості кредитного портфеля також відображається у рівні резервів за непрацюючими кредитами (рис. 2).

За II квартал 2019 р. непрацюючі активи зменшилися на 4,8% за рахунок як статистичного ефекту, так і поступового введення в дію Національним банком відповідних заходів.

Одним із таких заходів було введення в дію Постанови НБУ «Про затвердження Положення про організацію процесу управління проблемними активами в банках України» від 18.07.2019 № 97 [23], де визначається перелік

проблемних активів, а також складники процесу управління цими активами. На даний момент рівень загального резервування непрацюючих активів становить 92,9%.

Поступове зростання рівня покриття резервами непрацюючих кредитів має також негативне значення, оскільки дані кошти вилучаються з обігу банку і не можуть бути використані, що, своєю чергою, зменшує фінансовий результат та кінцевий прибуток.

Згідно з оцінками НБУ [4], параметри очікуваних протягом року збитків для розрахунку резервів за МСФЗ 9 у середньому менші ніж 2%. Оцінки дуже різняться між банками. Натомість статистика найактивніших у споживчому кредитуванні фінустанов, зібрана відповідно до вимог Положення про визначення банками України розміру кредитного ризику за активними банківськими операціями» від 30.06.2016 № 351 (зі змінами та доповненнями) [11], свідчить, що рівень міграції у непрацюючі кредити в середньому був удвічі вищий за останні п'ять років, які, щоправда, включають і кризовий період. Частка непрацюючих гривневих кредитів знижується дуже повільно і становить 24% попри те, що кредитний портфель банків стрімко зростає.

Згідно з даними НБУ [4], банки рідко належно оцінюють боргове навантаження навіть великих боржників – фізичних осіб (із заборгованістю понад 2 млн. грн), кредитний ризик яких слід визначати на індивідуальній основі [12], оскільки вони не мають інформації про рівень боргового навантаження позичальників або він завищений, тож частка NPL у цих кредитах сягає 77%. Підхід фінустанов до оцінювання кредитного ризику часто формальний і для позичальників із невеликими сумами кредитів.

Брак уваги до платоспроможності позичальників та зниження стандартів кредитування через конкуренцію між банками призводять до виникнення ризику суттєвого

Таблиця 4

Частка непрацюючих кредитів у портфелях банків за групами

Період	Усі банки	Приватбанк	Держбанки	Інші банки	Найбільші 5 іноземних
31.01.2017	56,2%	83,0%	61,8%	35,8%	36,9%
30.06.2017	57,7%	88,8%	59,9%	34,0%	32,2%
31.12.2017	54,5%	87,6%	55,7%	28,4%	19,7%
30.06.2018	55,7%	84,6%	59,1%	29,5%	21,6%
31.12.2018	52,8%	83,4%	55,0%	24,5%	13,9%
30.06.2019	50,8%	81,5%	51,2%	21,4%	13,8%

Джерело: складено на основі даних НБУ [4; 5]

Рис. 2. Обсяг непрацюючих активів, млрд. грн, та рівень покриття резервами

Джерело: складено на основі даних НБУ [5]

погіршення якості портфеля, особливо у кризових умовах. Згідно зі статистичними даними [4], під час криз рівень непрацюючих споживчих кредитів може зрости на 10–20 в.п. І якщо банки занадто оптимістично оцінюють кредитний ризик, то в таких умовах вони не зможуть сформувати достатнього запасу міцності, щоб поглинути можливі збитки.

Щоб фінансові установи почали належно оцінювати ризики споживчого кредитування, НБУ посилив вимоги до визначення кредитного ризику. Згідно з Постановою № 351 [11], із квітня 2019 р. встановлювати параметр PD (probability of default, імовірність дефолту боржника/контрагента) нижче середини діапазону можуть тільки ті банки, які належно ведуть власну статистику та використовують її для обрахунку кредитного ризику.

НБУ на регулярній основі переглядає мінімальні значення параметрів PD та LGD (loss given default, втрати в разі дефолту), зокрема застосовуючи інформацію з кредитного реєстру. Банки будуть зобов'язані використовувати дані з кредитного реєстру, щоб погіршувати клас боржників, які не обслуговують боргів у інших банках. Дані параметри повинні підвищити якість виданих кредитів та мінімізувати виникнення непогашених заборгованостей, що, своєю чергою, може спричинити виникнення збитків банку.

Національний банк України проводить активну політику, спрямовану на поліпшення умов ведення кредитної діяльності, впроваджуючи положення та нормативно-правові акти, що покликані зменшити рівень кредитного ризику.

Висновки. Кредитування є найважливішим елементом розвитку сучасної економіки. Для підтримання та розвитку даного виду діяльності Національний банк України здійснює аналіз та оцінку стану кредитування. Із цією метою він також проводить постійний моніторинг стану ринку для оцінки кредитних ризиків банків та підтримання стандартів кредитування. Даний моніторинг також допомагає впроваджувати нові стандарти і положення, покликані зменшити частку непрацюючих активів банківської системи.

Упровадження нових нормативно-правових актів, зокрема «Положення про організацію процесу управління проблемними активами в банках України» від 18.07.2019 № 97, покликані зменшити рівень кредитного ризику та поліпшити якість активів банків. Отже, якісний аналіз та моніторинг кредитного середовища є важливою частиною діяльності НБУ, що дає змогу впроваджувати ефективні інструменти мінімізації ризиків та збитків банків із метою подальшого розвитку банківської системи.

Список використаних джерел:

1. Приходько Я.С. Вплив кредитної діяльності на економіку України. *Економічні студії*. 2016. № 56. С. 90–93.
2. Колісник В.Ю. Аналіз кредитної діяльності вітчизняних банків. *Економічна наука*. 2017. № 3. С. 25–27.
3. Довгань Ж. Особливості управління кредитною діяльністю банківських установ у сучасних умовах. *Фінансовий ринок*. 2017. № 4. С. 43–56.
4. Звіт про фінансову стабільність за червень 2019 року. *Національний банк України* : вебсайт. URL : <https://bank.gov.ua> (дата звернення: 15.11.2019).
5. Огляд банківського сектору економіки України. 2019. *Національний банк України* : вебсайт. URL : <https://bank.gov.ua> (дата звернення: 14.11.2019).
6. Петрушко Я.Р. Сучасний стан кредитної діяльності банків України. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ*. 2018. № 1. С. 97–104.
7. Бечко В.П. Напрями підвищення ефективності управління кредитним портфелем комерційного банку. *Вісник Уманського національного університету*. 2017. № 25. С. 224–234.
8. Коваленко В.В. Управління кредитним портфелем в умовах фінансової невизначеності функціонування банків. *Регіональна економіка та управління*. 2016. № 8. С. 60–64.
9. Сокиринська І.Г. Оптимізація структури кредитного портфелю банку в контексті підвищення ефективності його діяльності. *Фінансовий ринок*. 2017. № 3. С. 78–87.
10. Бровко Л.І. Аналіз кредитного портфеля комерційних банків України в сучасних умовах. *Економічна наука*. 2018. № 11. С. 85–90.
11. Про затвердження Положення про визначення банками України розміру кредитного ризику за активними банківськими операціями : Постанова НБУ від 30.06.2016 № 351 / Національний банк України. URL : <http://zakon2.rada.gov.ua> (дата звернення: 14.11.2019).
12. Погореленко Н.П. Стабільність банківської системи: теорія, методологія, практика : монографія. Київ : Університет банківської справи, 2018. 615 с.
13. Mishkin F. The causes and propagation of financial instability: lessons for policymakers. *Maintaining financial stability in global economy. A symposium sponsored by the Federal Reserve Bank of Kansas City*. 1997. Vol. 26. P. 55–96.
14. Rose P.S. Commercial bank management. *IRWIN, Inc.*, 1991. P. 677.
15. Sinkey J. Commercial bank financial management in the financial services industry. *NY. MacMillan*. 1992. P. 216–220.
16. Schinasi G. Defining financial stability. *IMF Working Paper*. 2004. Vol. 04. № 187. P. 121.
17. Дзюблюк О. Механізм забезпечення якості кредитного портфеля й управління кредитним ризиком банку в період кризових явищ в економіці. *Журнал європейської економіки*. 2010. № 1. С. 108–124.
18. Вовчак О.Д. Фінансові інструменти в управлінні кредитними ризиками банків України в умовах глобалізації : монографія. ПП «Медобори-2006», 2013. 240 с.
19. Слав'юк Р.О. Кооперативні кредитні установи у фінансовому забезпеченні розвитку аграрного бізнесу. *Економіка України*. 2000. № 2. С. 96–103.
20. Науменкова С.В. Розвиток кредитування у посткризових умовах. *Банківська справа*. 2013. № 4. С. 25–34.
21. Примостка Л.О. Методичні аспекти аналізу ефективності управління портфелями комерційних банків. *Банківська справа*. 2000. № 1. С. 27–30.
22. Смовженко Т.С. Оцінка фінансових втрат банків України від кредитних операцій. *Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України*. 2016. Вип. 2. С. 82–88.
23. Про затвердження Положення про організацію процесу управління проблемними активами в банках України : Постанова НБУ від 18.07.2019 № 97 / Національний банк України. URL : <http://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 14.11.2019).

References:

1. Prykhodko Ya.S. (2016) Vplyv kredytnoi diialnosti na ekonomiku Ukrainy. [Impact of credit activity on the economy of Ukraine]. *Economic studios*, vol. 56, pp. 90–93.
2. Kolisnyk V.Yu. (2017) Analiz kredytnoi diialnosti vitchyznianykh bankiv. [Analysis of credit activity of domestic banks]. *Economics*, vol. 3, pp. 25–27.
3. Dovhan Zh. (2017) Osoblyvosti upravlinnia kredytnoiu diialnistiu bankivskykh ustanov u suchasnykh umovakh. [Features of management of credit activity of banking institutions in modern conditions]. *Financial market*, vol. 4, pp. 43–56.
4. Natsionalnyi bank Ukrainy (2019) Zvit pro finansovu stabilnist za cherven 2019 roku. [Financial stability report for June 2019], URL: <https://bank.gov.ua>.
5. Natsionalnyi bank Ukrainy (2019) Ohliad bankivskoho sektoru ekonomiky Ukrainy. [Overview of the banking sector of Ukraine], URL: <https://bank.gov.ua>.
6. Petrushko Ya.R. (2018) Suchasnyi stan kredytnoi diialnosti bankiv Ukrainy. [Current state of credit activity of Ukrainian banks]. *Scientific Bulletin of Lviv state University of internal Affairs*, vol. 1, pp. 97–104.
7. Bechko V.P. (2017) Napriamy pidvyshchennia efektyvnosti upravlinnia kredytnym portfelem komertsiiinoho banku. [Directions of increase of efficiency of management of a credit portfolio of commercial Bank]. *Uman national University*, vol. 25, pp. 224–234.
8. Kovalenko V.V. (2016) Upravlinnia kredytnym portfelem v umovakh finansovoi nevyznachenosti funktsionuvannia bankiv. [Credit portfolio management in conditions of financial uncertainty of banks ' functioning]. *Regional economy and governance*, vol. 8, pp. 60–64.
9. Sokyrynska I.H. (2017) Optyimizatsiia struktury kredytnoho portfeliu banku v konteksti pidvyshchennia efektyvnosti yoho diialnosti. [Optimization of the structure of the Bank's loan portfolio in the context of improving the efficiency of its activities]. *Financial market*, vol. 3, pp. 78–87.
10. Brovko L.I. (2018) Analiz kredytnoho portfelia komertsiiinykh bankiv Ukrainy v suchasnykh umovakh. [Analysis of credit portfolio of commercial banks of Ukraine in modern conditions]. *Economics*, vol. 11, pp. 85–90.
11. Natsionalnyi bank Ukrainy (2016) Postanova NBU «Pro zatverdzhennia Polozhennia pro vyznachennia bankamy Ukrainy rozmiru kredytnoho ryzyku za aktyvnymy bankivskymy operatsiiamy» vid 30.06.2016 № 351. [Resolution of the NBU "on approval of the Regulation on determination by banks of Ukraine of the amount of credit risk on active banking operations" dated 30.06.2016 No. 351], URL: <http://zakon2.rada.gov>.
12. Pohorelenko N.P. (2018) Stabilnist bankivskoi systemy: teoriia, metodolohiia, praktyka: Monohrafiia. [Stability of the banking system: theory, methodology, practice]. Kyiv: University of banking, 615 p.
13. Mishkin F. (1997) The causes and propagation of financial instability: lessons for policymakers. Maintaining financial stability in global economy. *A symposium sponsored by the Federal Reserve Bank of Kansas City*, vol. 26, pp. 55–96.
14. Rose P.S. (1991) Commercial bank management. *IRWIN, Inc.*, 677 p.
15. Sinkey J. (1992) Commercial bank financial management in the financial services industry. *NY. MacMillan*, pp. 216–220.
16. Schinasi G. (2004) Defining financial stability. *IMF Working Paper*, vol. 04, no. 187, 121 p.
17. Dziubliuk, O. (2010) Mekanizm zabezpechennia yakosti kredytnoho portfelia y upravlinnia kredytnym ryzykom banku v period kryzovykh yavyshev v ekonomitsi. [The mechanism of ensuring the quality of the loan portfolio and credit risk management of the Bank during the crisis in the economy]. *Journal of European Economics*, vol. 1, pp. 108–124.
18. Vovchak O.D. (2013) Finansovi instrumenty v upravlinni kredytnymy ryzykamy bankiv Ukrainy v umovakh hlobalizatsii : monohrafiia [Financial instruments in credit risk management of Ukrainian banks in the context of globalization]. *Kamenets-Podolsky: state of emergency " Medobory–2006»*, 240 p.
19. Slaviuk R.O. (2010) Kooperatyvni kredytni ustanovy u finansovomu zabezpechenni rozvytku ahrarynogo biznesu. [Cooperative credit institutions in financial support of agricultural business development]. *Economy of Ukraine*, vol. 2, pp. 96–103.
20. Naumenkova S.V (2013) Rozvytok kredytuvannia u postkryzovykh umovakh. [Credit development in post-crisis conditions]. *Banking*, vol. 4, pp. 25–34.
21. Prymostka L.O. (2000) Metodichni aspekty analizu efektyvnosti upravlinnia portfeliamy komertsiiinykh bankiv. [Methodical aspects of the analysis of efficiency of management of portfolios of commercial banks]. *Banking*, vol. 1, pp. 27–30.
22. Smovzhenko T.S. (2016) Otsinka finansovykh vtrat bankiv Ukrainy vid kredytnykh operatsii. [Assessment of financial losses of banks from credit operations]. *Socio-economic problems of the modern period of Ukraine*, vol. 2, pp. 82–88.
23. Natsionalnyi bank Ukrainy (2019) Postanova NBU «Pro zatverdzhennia Polozhennia pro orhanizatsiiu protsesu upravlinnia problemnymy aktyvamy v bankakh Ukrainy» vid 18.07.2019 № 97 [Resolution of the NBU" on approval of the Regulations on the organization of the process of management of distressed assets in banks of Ukraine " dated 18.07.2019 No. 97], URL: <http://zakon.rada.gov.ua>.

АНАЛИЗ И ОСОБЕННОСТИ РЕГУЛИРОВАНИЯ
КРЕДИТНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ БАНКОВ В СОВРЕМЕННЫХ УСЛОВИЯХ

Аннотация. В статье рассмотрены основные элементы системы управления кредитной деятельностью банков. Кредитная деятельность рассматривается как неотъемлемая составляющая современной экономической системы, что требует постоянного мониторинга. Определено актуальное состояние банковского кредитования. Проанализированы динамика уровня неработающих кредитов и уровень их покрытия резервами. Исследованы подходы НБУ к повышению аналитической составляющей системы управления кредитной деятельностью банков путем внедрения мероприятий по управлению проблемными кредитами банков и обеспечению амортизации. Проведен анализ нормативно-правовых актов, введенных НБУ с целью повышения качества оценки рисков потребительского кредитования и минимизации доли невозвращенных кредитных ресурсов. Обоснованы направления усовершенствования системы управления кредитной деятельностью банковских учреждений в современных условиях.

Ключевые слова: банковская система, кредитный портфель, кредитная деятельность, кредитная политика, управление кредитной деятельностью, проблемные кредиты, кредитный риск.

ANALYSIS AND FEATURES OF REGULATION CREDIT ACTIVITY OF BANKS IN MODERN CONDITIONS

Summary. The article deals with the main elements of the credit management system of banks. Credit activity is considered as an integral part of the modern economic system, which requires constant monitoring. It is also an important part of the country's economic system, as it significantly affects financial and macroeconomic stability. The authors investigated the current state of Bank lending, analyzed the dynamics of the level of non-performing loans and the level of their coverage by reserves. In order to monitor the state of lending, an assessment of various areas of lending was carried out, which helps in the development of a strategy and the formation of a quality loan portfolio. The General state of the credit market is investigated by means of the system approach. The main indicators of the credit system were studied by economic and statistical methods. In connection with the growth of credit rates, banks conduct a continuous assessment of the quality of loans, using various criteria, such as delinquencies, credit risk assessment and others, which forces the NBU to pursue an active policy on credit risk assessment. For this purpose, monitoring of consumer and corporate lending is carried out, the results of which allow to effectively assess credit risk, establish regulatory requirements and adjust the parameters of prudential reserves calculation. The approaches of the NBU to improving the analytical component of the credit management system of banks by implementing measures to manage problem loans of the Bank and ensure depreciation were also studied. The analysis of normative legal acts introduced by the NBU in order to improve the quality of risk assessment of consumer lending and minimize the share of non-repaid credit resources. The directions of improvement of the credit management system of banking institutions in modern conditions are substantiated. Insufficient attention to the solvency of borrowers, reduction of lending standards due to competition between banks lead to the risk of a significant deterioration in the quality of the portfolio. Therefore, the NBU is taking measures to tighten the requirements for determining credit risk, setting parameters that should improve the quality of loans and minimize the occurrence of outstanding debts. It is also introducing new regulations aimed at reducing the level of credit risk and improving the quality of banks' assets.

Key words: banking system, credit portfolio, credit activity, credit policy, credit activity management, problem loans, credit risk.